

تفسیر نیایشی و ستایشی قرآن

تفسیر آیات قرآن به وسیله ادعیه صحیفه سجادیه

احمد اکرمیدی

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر
المصطفی ﷺ

سرشناسه:	فاکر مبینی، محمد، ۱۳۳۸ -
عنوان قراردادی:	صحیفه سجادیه، فارسی، برگزیده، شرح
عنوان و نام پدیدآور:	تفسیر نیایشی و ستایشی قرآن: تفسیر آیات قرآن به وسیله ادعیه صحیفه سجادیه / محمد فاکر مبینی.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)، ۱۳۹۴.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۲۹۰-۹
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه: ص. [۱۳۹] - ۱۲۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
عنوان دیگر:	تفسیر آیات قرآن به وسیله ادعیه صحیفه سجادیه.
موضوع:	علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. - صحیفه سجادیه -- جنبه‌های قرآنی
موضوع:	علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. - صحیفه سجادیه -- نقد و تفسیر
نام و نام خانوادگی:	علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. - صحیفه سجادیه، برگزیده، شرح
شناسه داده:	جامعه المصطفی (ع) العالمية، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)
نوع سند:	۱۳۹۴ ۳۰۹۵۷ ص ۸/ ۱/ BP۲۶۷
شماره کتابخانه ملی:	۲۹۷/۷۷۲
	۳۹۹۰۵۹۸

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

تفسیر نیایشی و ستایشی قرآن (تفسیر آیات قرآن به وسیله ادعیه صحیفه سجادیه)

مؤلف: محمد فاکر مبینی

چاپ اول: ۱۳۹۴ ش / ۱۴۳۶ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)

● چاپ: نازنجستان ● قیمت: ۸۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رسانند:

میراث پژوهش

قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸، تلفکس: ۰۲۵-۳۷۸۳۹۳۰۵-۹

قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه، تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۰۶، فکس: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۴۶

قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم واحد ۳۰۸، تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۲۴۰۲

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، براساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و در عین‌حال تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمین رحمته‌الله مقام معظم رهبری (دام‌ظله‌العالی) می‌باشد.

«جامعة المصطفیٰ رحمته‌الله العالمية» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب مدت «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ رحمته‌الله» را تأسیس کرده است.

در پایان لازم می‌دانیم تلاش‌های ایرانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس‌گزارده، ارباب فضل و معرفت را به آری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ رحمته‌الله

فهرست

۱۳	 مقدمه
۱۵	 ۱. مباحث تمهیدی
۱۵	 تعریف تفسیر
۱۶	 گونه‌های تفسیر
۱۸	 تفسیر نیایشی و دعایی
۱۹	 تفسیر معیار
۱۹	 حجیت کلام معصوم علیه السلام در تفسیر
۲۲	 جایگاه امام سجاده علیه السلام
۲۳	 تفسیر در عصر امام سجاده علیه السلام
۲۴	 اعتبار صحیفه سجادیه
۲۷	 ۲. تفسیر قرآن با دعا‌های امام سجاده علیه السلام
۲۸	 سوره حمد: آیه ۲
۲۸	 حمد
۲۸	 نکته تفسیری
۳۰	 سوره حمد: آیه ۵
۳۰	 استعانت از خدا
۳۲	 تفسیر نیایشی

۳۳	موارد عجز انسان
۳۴	سوره بقره: آیه ۳۰
۳۴	رتبه‌های فرشتگان
۳۴	نکته تفسیری
۳۵	سجده فرشتگان
۳۵	سوره بقره: آیه ۱۷۷
۳۵	رتبه‌بندی فرشتگان
۳۷	نکته تفسیری
۳۷	حامیان
۳۸	فرشتگان معصوم
۳۸	روح (فرما روای مستند)
۳۹	دیگر فرشتگان
۳۹	فرشتگان روحانی
۳۹	فرشته مرگ
۴۰	ساکنان آسمان
۴۰	فرشتگان اختصاصی
۴۰	مأموریت‌های فرشتگان
۴۱	فرشتگان متمایز
۴۱	افزایش کرامت و طهارت
۴۲	سوره بقره: آیه ۱۸۵
۴۲	ماه رمضان
۴۲	رمضان از نگاه امام سجاد علیه السلام
۴۳	ویژگی‌های ماه رمضان
۴۷	سوره بقره: آیه ۱۸۵
۴۷	نزول قرآن در رمضان
۴۷	رمضان، ظرف نزول دفعی قرآن
۴۹	نکته تفسیر نیایشی
۵۰	سوره بقره: آیه ۲۲۲
۵۰	دوستان خدا

فهرست ۷

۵۱.....	نکته تبیینی دعایی
۵۱.....	سوره نساء: آیه ۱۳۶.....
۵۱.....	شناخت قرآن و ایمان به آن.....
۵۲.....	نکته تفسیر دعایی.....
۵۳.....	سوره انعام: آیه ۷۹.....
۵۳.....	معنای توجیه وجه.....
۵۳.....	تفسیر دعایی.....
۵۴.....	سوره اعراف: آیه ۱۸۰.....
۵۴.....	اسماء حسناى الهی.....
۵۶.....	کاربرد اسماء الله در صحیفه سجادیه.....
۵۷.....	اسماء الهی.....
۵۷.....	سوره انعام: آیه ۱۶۰.....
۵۷.....	تجارت پرسود.....
۵۸.....	نکته در تفسیر دعایی.....
۶۰.....	سوره اعراف: آیه ۲۰۰.....
۶۰.....	نکته تفسیری.....
۶۱.....	ضرورت شناخت باطل.....
۶۲.....	سوره انفال: آیه ۲۹.....
۶۲.....	در جست و جوی خیر.....
۶۲.....	نکته تفسیری.....
۶۳.....	عناصر فرقان.....
۶۴.....	سوره انفال: آیه ۶۰.....
۶۴.....	آمادگی جنگی.....
۶۵.....	نکته تفسیر دعایی.....
۶۵.....	۱. نیروها و اسلحه ها.....
۶۵.....	۲. وحدت.....
۶۶.....	۳. دانش.....
۶۶.....	۴. فراموشی دنیا و وانهادن ثروت.....
۶۶.....	۵. آخرت خواهی.....

۶۷.....	۶. داشتن هم‌رزم و پشتیبان خوب
۶۷.....	۷. یاد خدا
۶۷.....	۸. عافیت و سلامت جسمی
۶۸.....	۹. آسایش روحی
۶۸.....	سوره توبه: آیه ۱۰۰
۶۸.....	صحابه و تابعین
۶۹.....	نکته تفسیری
۶۹.....	صحابه در نگاه امام سجاده علیه السلام
۷۰.....	«بِجَانِ ابْنِ مَرْثَدَةَ» امام سجاده علیه السلام
۷۱.....	گستر زمانه، بعان
۷۱.....	معیار تابست
۷۲.....	سوره هود: آیه ۱۰۵
۷۲.....	سعید و شقی
۷۲.....	نکته تفسیری
۷۳.....	معیار سعادت و شقاوت
۷۴.....	سوره یوسف: آیه ۵۳
۷۴.....	نفس اماره
۷۵.....	نکته تفسیری
۷۵.....	آثار اطمینان نفس
۷۶.....	سوره حجر: آیه ۱
۷۶.....	معرفی قرآن
۷۸.....	نقش پیامبر صلی الله علیه و آله در وحی
۷۹.....	سوره نحل: آیه ۹۷
۷۹.....	حیات طیبه
۸۰.....	تفسیر نیایشی
۸۲.....	سوره اسراء: آیه ۷۰
۸۲.....	فرق تکریم و تفضیل
۸۳.....	نوع انسان
۸۳.....	سوره مؤمنون: آیه ۹۷-۹۸

۸۳	پناه بردن از شیاطین به خدا
۸۴	دستور عام
۸۴	نکته تفسیر نجاتی (مناجاتی)
۸۴	۱. آزمندی، شدت غضب و
۸۴	۲. پیروی هوای نفس و
۸۵	۳. مباحث توانگران و خواری درویشان
۸۵	۴. فریب، عجب و
۸۶	۵. اسراف، نیازمندی و
۸۶	۶. دین و وام
۸۶	پیام ها
۸۷	سوره فرقان: آیه ۱
۸۷	کتاب فرقان
۸۸	نکته تفسیری
۸۸	سوره فرقان: آیه ۴۴
۸۸	انسان های پست تراز حیوان
۸۹	نکته تفسیری
۸۹	سوره شعراء: آیه ۸۵- ۸۹
۹۰	قلب سلیم
۹۰	صدر و قلب
۹۱	سوره نمل: آیه ۱۹
۹۱	بندگان صالح
۹۱	تفسیر تیابشی
۹۳	سوره قصص: آیه ۷۳
۹۳	آرامش شب و تلاش روز
۹۴	ابتغاء و ابصار
۹۵	سوره روم: آیه ۲۴
۹۵	رعد و برق
۹۵	نکته تفسیری
۹۶	رحمت و عذاب

۹۶	۱. آبیاری
۹۶	۲. سمپاشی
۹۷	۳. کودرسانی
۹۷	سوره احزاب: آیه ۵۶
۹۷	راز صلوات بر پیامبر ﷺ
۹۹	ویژگی های صلوات
۱۰۵	لیفب صلوات
۱۰۷	سوره یس: آیه ۳۹
۱۰۷	ماه، نشان خدا
۱۰۷	۱. بریده منبع
۱۰۸	۲. کوشیده
۱۰۸	۳. آینده ورانده
۱۰۹	۴. کارگزار
۱۰۹	۵. روشنی بخش
۱۱۰	۶. نشانه ملک و سلطنت
۱۱۰	۷. افزایش و کاهش
۱۱۱	۸. طلوع و افول
۱۱۱	۹. تیرگی و نورافشانی
۱۱۲	۱۰. کوچک اما پرفایده
۱۱۲	سوره غافر: آیه ۶۰
۱۱۲	دعا و اجابت
۱۱۳	تفسیر نیایشی
۱۱۴	شرط اصلی دعا
۱۱۵	سوره شوری: آیه ۲۵
۱۱۵	پذیرش توبه
۱۱۶	نکته تفسیری
۱۱۶	۱. توبه، دروازه عفو الهی
۱۱۶	۲. همه گناهان
۱۱۷	۳. تغییر مسیر

۱۱۸	۴. حالت توبه‌کننده
۱۱۹	۵. عرفان و اعتراف
۱۲۰	۶. استمداد و اعتذار
۱۲۰	۷. اعلام و اعتراف
۱۲۱	۸. فلسفه توبه
۱۲۲	۹. مراحل توبه
۱۲۲	۱۰. ضمیمه کردن صلوات
۱۲۳	سوره ذاریات: آیه ۲۲
۱۲۳	بین در آسمان
۱۲۴	تفسیر نیایشی
۱۲۵	سوره نجم: آیه ۳۱
۱۲۵	مشیت الهی و اعداء
۱۲۵	نکته تفسیری
۱۲۶	سوره حدید: آیه ۳
۱۲۶	اول و آخر
۱۲۶	تفسیر نیایشی
۱۲۷	سوره تحریم: آیه ۶
۱۲۷	توجه به خانواده
۱۲۸	نکته تفسیری
۱۲۸	دعا ابزار تربیت
۱۳۰	سوره علق: آیه ۱۸
۱۳۰	زبانیه
۱۳۰	نکته تفسیر دعایی
۱۳۱	سوره قدر: آیه ۱
۱۳۱	لیلة القدر
۱۳۱	تفسیر نیایشی
۱۳۲	سوره قدر: آیه ۴-۵
۱۳۲	فرود فرشته و روح
۱۳۲	تفسیر دعایی

۱۲ تفسیر نیایشی و ستایشی قرآن

۱۳۴.....	سوره فلق: آیه ۵.....
۱۳۴.....	حسادت.....
۱۳۵.....	تفسیر نیایشی.....
۱۳۷.....	اثر استعاذه.....
۱۳۹.....	کتابنامه.....

www.ketab.ir

مقدمه

قرآن، مهم‌ترین اورمغان آسمانی خدا برای بشر است که باید به آن نگرست، آن را با ادب و آداب تلاوت کرد، آن را فهمید، به آن عمل کرد و آن را «شفیع مشق» خود قرار داد. فهم قرآن، حلقه میانی این زنجیره است. فهم قرآن، نیازمند شناخت منابع معروف است. مطمئن‌ترین منبع معرفتی، سخنان معصوم علیه السلام است که در حقیقت، وحی بیانی قرآن است. این بدان معنا نیست که معصوم علیه السلام تفسیر تمام آیات را بیان کرده باشند؛ بلکه هر سخن و عمل معصوم علیه السلام که بتواند بیانگر معنای آیات باشد از چهره الفاظ قرآن پرده بردارد، به منزله تفسیر خواهد بود، خواه در قالب روایات مصطلح باشد یا به صورت دعا و مناجات.

در علوم تفسیر^۱ به اثبات رسیده که قرآن، روایت، دلایل عقلی و علمی، قطعی می‌تواند قرآن را تفسیر کند که از آن‌ها به «منابع تفسیر» یاد می‌شود.

۱. منظور از علوم تفسیر، دانش‌هایی هستند که ساختار دانش تفسیر قرآن را شکل می‌دهند؛ این دانش‌ها عبارت‌اند از: ۱. تاریخ تفسیر، ۲. فلسفه تفسیر، ۳. تفسیر و مفسران، ۴. مبانی تفسیر، ۵. قواعد تفسیر، ۶. روش‌ها و گرایش‌های تفسیری، ۷. تفسیر ترتیبی قرآن، ۸. تفسیر موضوعی قرآن.

تفسیر قرآن با روایات، برای بسیاری از مردم شناخته شده است؛ چون تفاسیر روایی فراوانی از محدثان شیعی و سنی به یادگار مانده است. دعا، به عنوان سخن مأثور از معصوم علیه السلام، می تواند نقش بسزایی در تفسیر قرآن داشته باشد؛ ولی به دلیل این که بخشی از روایت است، به عنوان منبع مستقل در تفسیر قرآن، نگریسته شده است. در این نوشتار، قرآن از دریچه دعاهای امام سجاد علیه السلام تفسیر شده است. دعاهای و نیایش های امام علی بن الحسین علیه السلام - که سیدالاجدین و زین العابدین بود - در صحیفه سجادیه - که اخْتُ القرآن و بورآل محمد علیه السلام نامیده شده - گرد آمده است.